

Anonüümseks muudetud versioon

Kokkuvõte

C-404/21 - 1

Kohtuasi C-404/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

30. juuni 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunale Ordinario di Asti (Asti kohus, Itaalia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. jaanuar 2021

Kaebaja:

WP

Vastustajad:

Istituto nazionale della previdenza sociale

Itaalia Vabariik

Põhikohtuasja ese

Nõue tuvastada, et Euroopa Keskpanga (EKP) töötajal on õigus Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) süsteemis omandatud pensioniõiguste ülekandmisele EKP pensionissüsteemi, ja/või tuvastada, et sellel EKP töötajal on õigus sellele ülekandmisele kui hüvitisele Euroopa õigusnormide rakendamata jätmisega tekitatud kahju eest.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus, milles küsitakse, kas liikmesriigi õigusnormid või praktika, mis ei võimalda riigisiseses sotsiaalkindlustuskeemis

omandatud pensioniõigustele vastavaid rahalisi vahendeid EKP sotsiaalkindlustusskeemi üle kanda, on kooskõlas ELTL artiklitega 45 ja 48, ELL artikliga 4, ELi ametnike personalieeskirjade VIII lisa artikliga 11 ja Euroopa Keskpanga personali töölepingutingimuste IIIa lisa artikliga 8. Nõue tunnustada õigust sellele ülekandmisele isegi ilma rakendusaktita või liikmesriigi või riikliku sotsiaalkindlustusasutuse ja EKP vahelise kokkuleppeta.

Eelotsuse küsimused

Kas ELTL artikleid 45 ja 48, ELL artiklit 4, [ELi] ametnike personalieeskirjade VIII lisa artiklit 11 ja EKP personali töölepingutingimuste IIIa lisa artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui liikmesriigi õigusnormid või halduspraktika ei võimalda liikmesriigi töötajal, kes on teinud sissemaksid riiklikule sotsiaalkindlustusasutusele ning töötab nüüd mõnes liidu institutsioonis, näiteks EKPs, oma riigi sotsiaalkindlustusskeemis kogunenud pensionimakseid selle institutsiooni pensioniskeemi üle kanda?

Kas – ka eelnevast lähtudes – tuleb õigust sissemaksete ülekandmisele võimaldada isegi siis, kui puudub riigisisene rakendusakt ning töötaja päritoluliikmesriik või tema pensioniasutus ei ole selle liidu institutsiooniga vastavat kokkulepet sõlminud?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

ELTL artiklid 45 ja 48.

ELL artikli 4 lõige 3.

ELi ametnike personalieeskirjade VIII lisa artikkel 11.

EKP personali töölepingutingimuste IIIa lisa artikkel 8:

„The ECB shall enter into agreements and make appropriate arrangements with such other employe benefit arrangements, organisation and Governments as it determines to accept the transfer to the Scheme of amounts of cash in respect of members following competition of their probationary period with the ECB“.

Viidatud riigisised õigusnormid

29. juuli 2015. aasta seaduse nr 115 artikkel 18.

Selle artikli kohaselt on Euroopa Liidu kodanikel, kes on töötajate üldises kohustuslikus töövõimetus- ja vanaduskindlustussüsteemis kindlustatud või olnud selles süsteemis kindlustatud, alates 1. jaanuarist 2016 õigus selle raames täitunud kindlustusperioodid ja rahvusvahelistes organisatsioonides täitunud kindlustusperioodid liita. Kindlustusperioodid liidetakse huvitatud isiku taotlusel,

mis tuleb esitada sellele Itaalia sotsiaalkindlustusasutusele, mille süsteemis tal on kindlustusperioodid täitunud.

7. veebruari 1979. aasta seaduse nr 29 artikkel 1.

Selle artikliga on avaliku või erasektori töötajatele, kes on mõnes INPSi hallatavat üldist kohustuslikku töövõimetus- ja vanaduskindlustust asendavas kohustuslikus sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud või on olnud selles kindlustatud, antud õigus selleks, et saada õigus ühtsele pensionile, taotleda kõigis neis sotsiaalkindlustusskeemides täitunud kindlustusperioodide liitmist sel teel, et need kantakse üldisesse kohustuslikku kindlustusskeemi ja luuakse selles vastavad kindlustuskontod. Selleks kannab lähtekindlustusasutus töötaja sissemaksete summa eelnimetatud üldisesse kohustuslikku kindlustusskeemi üle. See kehtib siiski ainult Itaalia sotsiaalkindlustusasutuste kohta.

INPSi ja Euroopa Investeerimispanka vahel 24. jaanuaril 2000 sõlmitud kokkulepe Euroopa Investeerimispanka töötajate kindlustuskontode ülekandmise kohta ja INPSi 23. jaanuari 2001. aasta ringkiri nr 14, milles tutvustatakse selle kokkuleppe põhisisu.

Lisaks võimalusele kanda EIPis omandatud pensioniõigustele vastavad rahalised vahendid INPSile üle on selles kokkuleppes käsitletud ka vastupidist juhtu, kus INPSis omandatud pensioniõigustele vastavad rahalised vahendid kantakse üle EIP-le. Selle teise juhu kohta on ette nähtud, et kindlustuskonto ülekandmise taotluse esitamise ajal teenistuses olevad töötajad võivad esitada selle taotluse otse INPSile, teavitades sellest EIPd; taotlus puudutab neid INPSis täitunud kindlustusperioode, mille eest ei ole veel pensioni määratud. EIP palub INPSil asjaomases fondis kogunenud konto kindlustusmatemaatilise väärtuse üle kanda. INPS annab ülekantavast summast huvitatud isikule ja EIP-le teada 60 päeva jooksul pärast seda, kui taotleja on saanud teate taotluse rahuldamisest, ja kannab summad kolme järgmise kuu jooksul üle.

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Kaebaja on praegu EKP personali liige ning on seal töötanud alates 1. märtsist 2012. 1. augustist 1982 kuni 24. veebruarini 2012 töötas ta Itaalias erasektori tööandja juures ning selle ajavahemiku eest tehti INPSi hallatavasse töötajate pensionifondi tema nimele kohustuslikke sissemaksid.
- 2 12. detsembril 2016 palus kaebaja INPSilt, et EKP pensioniskeemi kantaks kindlustusmatemaatiline väärtus, mis vastab tema pensionikontole INPSi hallatavas töötajate pensionifondis ning mis arvutatakse selles fondis pensioni maksmist reguleerivate eeskirjade kohaselt, mis kehtivad taotluse esitamise kuupäeval – sõlmides vajaduse korral enne ülekandmist INPSi ja EKP vahel kokkuleppe ja tehes selle ülekande vajaduse korral kahju hüvitamise korras.

- 3 Teise võimalusena palus kaebaja INPSil kanda EKP pensionisüsteemi üle INPSi hallatavasse töötajate pensionifondi tehtud sotsiaalkindlustusmaksete ajakohastatud kogumaksumus.
- 4 INPS lükkas kaebaja taotluse tagasi põhjendusel, et taotletud ülekandmine ei ole võimalik, kuna selleks pole vastavat õigusakti ega kahepoolset kokkulepet.
- 5 Vaie, mille kaebaja seejärel taotluse tagasilükkamise otsuse peale esitas, tunnistati vastuvõetamatuks.
- 6 Seepeale esitas kaebaja eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, paludes:
 - esimese võimalusena: tuvastada INPSi ja/või Itaalia Vabariigi kohustus võtta kõik vajalikud meetmed, et kanda EKP pensionisüsteemi üle 714 924,79 eurot ehk kaebajal INPSi hallatavas töötajate pensionifondis omandatud pensioniõiguste kindlustusmatemaatiline väärtus, ning sellest tulenevalt kohustada INPSi ja/või Itaalia Vabariiki võtma kõik vajalikud meetmed, et see summa EKP pensionisüsteemi üle kanda;
 - teise võimalusena: tuvastada INPSi ja/või Itaalia Vabariigi kohustus kanda kahju hüvitamiseks EKP pensionisüsteemi üle 714 924,79 eurot ning sellest tulenevalt kohustada INPSi ja/või Itaalia Vabariiki kandma see summa kahju hüvitamiseks EKP pensionisüsteemi üle.
- 7 INPS esitas vastuväite, et kaebus on vastuvõetamatu, ning väitis sisulisest aspektist, et seda õigust, millele kaebaja tugineb, ei ole olemas.
- 8 Itaalia Vabariik väidab, et kaebus ei ole põhjendatud.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 9 Kaebaja väitel annavad personalieeskirjade VIII lisa artikkel 11 ja EKP personali töölepingutingimuste IIIa lisa artikkel 8 EKP töötajale vahetult õiguse riigisisese pensionifondis omandatud pensioniõiguste ülekandmisele. Personalieeskirjade VIII lisa artikli 11 kohaselt on ametnikul, kes asub liidu teenistusse pärast lahkumist liikmesriigi valitsusasutuse teenistusest, õigus lasta tasuda liidule tegeliku ülekandekuupäeva seisuga sellise teenistuse või tegevustega omandatud pensioniõiguste kogumaksumus. Ametisse nimetav asutus või ametiisik selles institutsioonis, mille teenistuses ametnik on, määrab üldiste rakendussätetega kindlaks ametniku endisest teenistusajast tuleneva pensioniõigusliku staaži aastate arvu liidu pensioniskeemi raames. EKP personali töölepingutingimuste artiklis 8 on lisaks ette nähtud, et EKP peab sõlmima riigisiseste pensionifondidega kokkulepped, et tagada töötajatele, kes on EKPs katseaja läbinud, riiklike fondide pensioniõiguste rahalise väärtuse ülekandmine EKP pensionifondi.
- 10 Seega on INPSi praktika – ülekandmisest keeldumine olukorras, kus ei ole ei riigisisest ülevõtmisakti ega INPSi või Itaalia riigi ja EKP vahelist kokkulepet –,

eelviidatud sätetega, samuti ELTL artiklitega 45 ja 48 ning ELL artiklis 4 ette nähtud lojaalse koostöö kohustusega vastuolus, kuna see takistab teostamast aluslepingus tunnustatud töötajate liikumisvabadust, kahjustades eriti nende isikute õigusi, kes pärast mõnes liikmesriigis töötamist on hiljem hakanud töötama mõnes Euroopa institutsioonis, näiteks EKPs. Seega on INPS kohustatud oma süsteemis kogunenud pensioniõigused üle kandma. Mis puutub nende õiguste arvutamise korda, siis võib INPS vajadusel võtta aluseks INPSi 23. jaanuari 2001. aasta ringkirjas nr 14 ära toodud INPSi ja EIPi vahelises kokkuleppes kindlaks määratud kriteeriumid.

- 11 Lisaks märgib kaebaja, et asjaolu, et kõnealuse ülekandmise rakendamistingimuste kohta ei ole kehtestatud riigisisest õigusakti ega sõlmitud INPSi ja EKP vahelist kokkulepet, kujutab endast liidu õiguse, eelkõige lojaalse koostöö kohustuse rikkumist, millest tuleneb kohustus hüvitada kaebajale tekitatud kahju.
- 12 INPSi arvates ei saa eelviidatud liidu õigusnorme vahetult kohaldada. Seega ei saa ta olukorras, kus ülevõtmisnormi ega ülevõtmiskokkulepet ei ole, kõnealust ülekandmist ette võtta.
- 13 Itaalia Vabariik vaidleb käesolevas asjas vastu väitele, et liidu õiguse rakendamata jätmise tõttu on täidetud tingimused, mille korral tunnustatakse hüvitise saamise õigust.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühiülevaade

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab vajalikuks kindlaks teha, kas ELTL artikleid 45 ja 48, ELL artiklit 4, personalieeskirjade VIII lisa artiklit 11 ja EKP personali töölepingutingimuste IIIa lisa artiklit 8 tuleb tõlgendada nii, et need annavad Euroopa institutsioonide, sealhulgas EKP töötajatele õiguse riigisiseses pensioniasutuses omandatud pensioniõigused sellise institutsiooni pensioniskeemi üle kanda, ning kas seda õigust tuleb tunnustada ka olenemata sellest, kas liikmesriik on kehtestanud rakendusnormid või kas see liikmesriik või riiklik sotsiaalkindlustusasutus on sõlminud EKPga vastava kokkuleppe, kus selle õiguse rakendustingimused oleks kindlaks määratud. Alternatiivse võimalusena võib selle kohtu arvates lähtuda 7. veebruari 1979. aasta seaduses nr 29 sätestatud kriteeriumidest, mille korral võib Itaalia eri sotsiaalkindlustusasutustesse tehtud sissemaksed omavahel liita.
- 15 Seoses nende tõlgendamiskahtlustega viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus kahele Euroopa Kohtu otsusele.
- 16 Oma 4. juuli 2013. aasta otsuses Gardella, C-233/12, punktides 28–30 välistas Euroopa Kohus Euroopa Patendiameti (edaspidi „patendiamet“) töötaja õiguse kanda üle pensioniõigused, mille ta on omandanud Itaalias töötatud perioodide eest, kuna esiteks ei ole patendiamet liidu institutsioon ega asutus, mistõttu jäävad tema töötajad personalieeskirjade isikulisest kohaldamisalast välja, ja teiseks on

patendiameti pensionieeskirjas – mis ei ole liidu õigusakt ning millel ei ole liikmesriikides vahetut mõju nagu personalieeskirjadel – ette nähtud, et pensioniõigustele vastavate rahaliste vahendite ülekandmise tingimuseks on eraldi luba riigisisest pensioniskeemi haldavalt asutuselt.

- 17 Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus võimalikuks argumenti *a contrario*, nimelt et EKP töötajal on õigus riigisisest pensioniskeemi haldavas asutuses omandatud pensioniõiguste ülekandmisele, arvestades, et EKP on Euroopa Liidu institutsioon ja EKP personali töölepingutingimuste IIIa lisa artikkel 8 ei nõua selleks liikmesriigi sotsiaalkindlustusasutuse luba.
- 18 Oma 5. detsembri 2013. aasta kohtuotsuses *Krajský soud v Praze* eelotsusetaotluse kohta (Tšehhi Vabariik, C-166/12), punktides 30–32 leidis Euroopa Kohus, et liidu seadusandja ei soovinud personalieeskirjade VIII lisa artikli 11 lõikega 2 ühtlustada erinevaid riigisiseseid pensioninorme ning et liidu õiguses tunnustatakse liikmesriikide õigust määrata kindlaks oma sotsiaalkindlustussüsteemi aluspõhimõtted. Liikmesriikidel on personalieeskirjade VIII lisa artikli 11 lõike 2 rakendamiseks kehtestatavate riigisiseste õigusnormide osas suur kaalutusõigus, eriti mis puutub meetodisse, mille alusel liikmesriigid määravad kindlaks nende riigisisese pensioniskeemis omandatud pensioniõiguste kogumaksumuse, mida tuleb liidu pensioniskeemis arvesse võtta.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleneb sellest otsusest, et on vaja kehtestada eraldi riigisisene õigusakt, et määrata kindlaks riigisiseses skeemis omandatud ja liidu pensioniskeemi ülekantavate pensioniõiguste kogumaksumus, ning et selliste rakendusnormide puudumisel ei saa kasutada arvutuskriteeriume, mis on riigisiseses õiguses ette nähtud analoogiliste olukordade puhuks, kus kindlustuskontosid kantakse üle ühest riigisisesest skeemist teise, või kriteeriume, mis on sätestatud INPSi ja muude liidu asutuste, näiteks INPSi ja EIPi vahel sõlmitud lepingutes.
- 20 Neist kaalutlustest lähtudes esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule eespool toodud eelotsuse küsimused.